

FUNDAȚIA CULTURALA PRINCIPELE CAROL

CAMINUL CULTURAL

1 Iunie — 1 Septembrie 1927. — B U C U R E Ș T I. — STRADA LATINA, 10

Activitatea pe vară a căminelor

Vacanța de vară nu este o pauză în activitatea unui cămin. Dimpotrivă puterile culturale ale satului sporesc vara cu studenți, elevi secundari și în multe locuri cu câte un cărturar străin venit în sat pentru sat, pentru băi, pentru umbră de arbori și de codru, pentru o apă care curge pe lângă sat, pentru viața la țară. Toți acești oameni de carte pot fi folosiți întru desfășurarea programului de vară al căminului.

E adevărat că toate zilele săptămânii săteanul e pe câmp, muncește: secerat, treerat,

în sat, ci ale pâlcurilor împărțite în adunarea de la cămin pentru programul de vară. Aceste vizite sunt nu numai interesante prin ceia ce ochiul descopere și urechea aude, dar și prin cuvântul lăsat acolo de către viitor. O mulțumire, o povăț, o mângâere, o știre, o iscusită mărturisire, sunt daruri scumpe pentru casă. Ele leagă pe cei vizitați de inima vizitatorului. Și această prietenie stabilită între cei ce sunt și cei ce vin cu lumina și cu dragostea lor, va însemna în fiecare Duminică un spor de oameni

Preda, Radu și Stroe Buzescu

Boeri și căpitani de ai lui Mihai Viteazu, după o zugrăveală dela mănăstirea Călușul (Romanța) din colecția Academiei Române.

vânturat, prășit porumb, grădinărit, atâtea și atâtea treburi ale zilelor de lucru. Duminică însă e al satului. Horele de vară sunt bogate. Tot satul e acolo. Ar fi deci o acțiune de Duminică dimineața și după amiază. Dimineața la predică sau cetire lămurită și accentuată de cazanie, iar la sfârșitul slujbei, vești din lume cari să poată fi împărțite în cadrul religios al bisericii și comunicări în legătură cu viața satului, cu silința oamenilor lui, cu tot ce trebuie să se facă pentru ridicarea și prestigiul obștesc. Acest program constant poate fi făcut de cămine cu ajutorul tuturor intelectualilor din sat și firește cu tot entuziasmul creștin al preotului de acolo. La ușa bisericii, după slujbă, se pot desface cărți de folos. După biserică, vizite pe la casele oamenilor, nu ale grupului întreg de cărturari aflați

la biserică, și o roire la horă în jurul oamenilor de la cămin.

Această vizită pe la casele sătenilor e împlinirea poruncii celui mai mare învățător al umanității: „mergeți și predicați”. O predică nu e numai o compunere academică, studiată și învățată, ci și prefirarea luminii și iubirii din tine în sufletul aproapelui tău. O spusă, un îndemn, o mărturisire, sunt totdeauna predici hotăritoare prin sinceritatea și intimitatea lor. Cine se scutește de ele pierde sufletul oamenilor.

După prânz, la horă, e din nou prilej de vorbă cu oamenii. Mai ales cu bătrânii. Câte nu aflați acolo. Tot spiritul, toată judecata și părerea satului o prinzi între bărbații, femeile și bătrânii de acolo. Și în toată convorbirea cu satul adunat la vechea petrecere de Duminică, lu

om luminat, plin de grijă și de bunătate, lași în inima lui cuvântul care trebuie să rămână.

La horă, în marginea ei, poate fi așezată și măsuța cu cărți pentru vânzare.

Se va organiza în cursul vacanței și o serbare cu cântece și teatru, jocuri, proiecții...

De această serbare poate fi legată o expoziție a satului, etnografia lui, lucrările casnice ale oamenilor, copiii cei mai bine crescuți, vitele cele mai mai frumoase, porturile cele mai alese...

Intelectualii căminului pot pregăti, în colaborare, monografia satului după o anchetă plină de grijă, făcută în comun și după un chestionar cât mai întreg.

Aceiași oameni pot să facă o bună recoltă de folklor, să se intereseze de numirea florei locale și de toate legendele legate de fiecare nume să aștepte numirea geografică a fiecărui colț de pământ și toată istoria lui adevărată sau fantastică, să sporească în sfârșit tezaurul documentar al satului pe care căminul e îndrept să-l păstreze...

În această vacanță, prin grija și silința căminului, se poate face și o serioasă cercetare medicală a satului, ca să se știe tot ce este și să ia măsurile de apărare a vieții.

Căminele cu mijloace pot organiza serbări de inițiere în cultură și în satele vecine lor. Pot trimite Duminica o căruță, anume aranjată, cu cărți pentru vânzare, cuicoane, tablouri, isvoade și foi potrivite pentru multime.

Dar câte idei de înfăptuit, toate posibile, nu se cuprind în acea cărticică de îndrumare care e „Căminul cultural” și care trebuie desfăcută de cei ce conduc un cămin ca și de cei ce vin să ajute cu priceperea și cu puterea lor acțiunea oamenilor de ispravă din acest așezământ cultural al satului.

În această vreme de pierdere a timpului în frământări fără de rod se impune o acțiune de salvare a acelei lumi, care, uitată, se cufundă mereu în haos și în neștiință.

Această acțiune trebuie să fie mereu a «Căminului» din sat.

Tăranul dela 1912

Mi-aduc aminte de un ceas de seară, de acum cincisprezece aci. Eram și eu, și era mai cu seamă și pământul mai tânăr. De-atunci n'au mai conținut războaiele!

Eram la Constanța, pe zăgazul cel mare de piatră. Mă întorceam încet dela farul din larg, unde îmi plăcea să stau ceasuri ca să ascult cântecul valurilor. Deoparte Marea se învinețea și arunca pe lespezi case întregi de apă. De cealaltă, portul începea să-și aprindă, înaintea stelilor, luminile dela catarguri, de veghea nopții; fața lui verde și trandafirie abia se încrețea, ca de răcoarea ceasului aceluia, mai mult decât de vânt.

M'am oprit atunci, să mă mai uit odată îndărăt. Pe un kilometru și jumătate de zid de piatră, pus cu întreite și puternice caturi zăvor Mării fără margini, eram cu desăvârșire singur.

Nu știu dacă am stat așa mult, fără să-mi mai dau seama de mine, sau s'a întâmplat altceva. Eram prea obosit și am fost prea mișcat, ca să mă mai gândesc. Iar astăzi, când mi-aduc aminte, nu vreau să hotărâsc.

M'am trezit lângă mine cu un țaran. De unde ieșise? Nu-i văzusem adineauri apropierea, și nici nu-i auzisem pasul. Mi-a stat puțin alături și pe urmă m'a întrebat: „Asta-i Marea noastră?” Avea limbă de muntean și portul larg alb de pânză, al plugarului. Era de prin Vlașca sau Argeș, acolo unde se învecinează județele, și plecase de-acasă, la început pe jos, ca să vadă Marea. Auzise el de apa asta care se împreună cu cerul și pe care umbli săptămâni fără să mai întâlnești pământ, și că acolo sunt tot Români. Și pornise într'o zi încoace.

După nu știu cât timp, m'a lăsat locului și s'a dus. S'a dus încet, către far, în larg. Din când în când se oprea. Il mai văd și astăzi, în seara care se lasă, cu hainele albe fâlțuite, depărtându-se. Ceva de piatră sau din piatra pe care am stat prea mult, mă înfioară. Să fie un țaran aievea sau e mai mulți? O vedenie de pe o coloană romană de trofeu, plecată ca să privească la un ceas de vrajă, acest țarm pe care-l părăsise de o mie opt sute de ani? Sau țara satelor noastre liniștite de șes, învățată doar cu scârțâitul carului pe un drum prăfos inserat, care vine până la această margine, ca s'o ia în stăpânire?

Omul alb se duce înainte pe pârta de piatră care intră adânc și se isprăvește în valuri. El a ieșit întâia oară din satul lui, e chiar satul acesta, satele toate, care au pornit singure să cunoască odată câtă le e lumea. Întrebarea de-atunci îmi sună încă în urechi:

„Asta e Marea noastră?”

Era la 1912, între ape, la un ceas de seară.

Cum se cultivă gustul de cetit la sate.

(alte pilde)

I În comuna Chetriș jud. Bălți este un bătrân inimos dascăl — aș putea zice un bătrân tânăr față de atâția tineri bătrâni — d. Mihail Zavaț. Omul are dragoste de carte, că altfel n'ar fi isbuțit să-și atragă sătenii să-i asculte cetaniile de prin cele cărți din dulapul școlii.

Și uite cum și-a deschis drumul:

A poftit întâi la școală, la șezătoare, pe săteni și sătence cu lucrul de mână. Gospodarii și gospodinele torceau, împleteau, coseau, scărmanau lână... Fiecare făceau câte ceva, în vreme ce învățătorul cetea una veselă, alta cu tâlc, pe gustul tuturor.

Și voia bună sporea lucrul.

Intr'o seară așa, altă seară la fel — și musafirii șezătoarei sporeau mereu de nu mai încăpeau în sală. De la o vreme și oaspeții și-au deslăsat limbile și începea unul o snoavă, altul o poveste cu tâlc, iar flăcăii și fetele adăogau cu cântecele lor.

Se termină cântarea. Incepe iar bătrânul învățător cu o pagină din Creangă, ca apoi un fiăcăiandru să tragă din buzunar o *Duminica Poporului Albina*, să cetească și el, că doar a învățat la școala de adulți.

Seara trece cu bucurii curate și pe deasupra și lucrul mânilor harnice e isprăvit.

D. Zavat, din seara întâia, a dăruit invitațiilor plăcinte, miere, câte un ceaiu... A fost destul atâta, ca în serile următoare obrazele moldovenelor noastre să simtă că e datoria lor să aducă câte ceva de acasă, cu rândul.

Iarna a trecut lăsând începutul unei datine frumoase care se va continua în toamna ce vine.

Pilda dela Chetriș trebuie imitată.

II. Primesc dela o învățătoare din com. Vulturești (jud. Caliacra) d-ra Maria Hogeia aceste rânduri: «Unul din visele mele făurite încă de pe băncile școlii, îl văd azi împlinit numai prin ajutorul și binevoitorul D-v. concurs. Hărțile, tablourile interesante și frumoase, fac bucuria mea și a copiilor, feluritele cărți cu povești, descrieri, snoave, zicători și feldefel de legende cari mai de cari mai interesante, frumoase și duioase din viața florilor, plantelor și animalelor, fac bucuria sătenilor, iar Feții frumoși cu vre-o Cosânzeană fac bucuria fetelor și a flăcăilor din satul meu. Mi s'a umplut sufletul de bucurie când, un consilier din sat, mi-a spus într'o dimineată, cum seara ce trecuse, a găsit pe unul din coloniștii ce făceau de gardă la postul de jandarmi, cum strânsese pe toți ceilalți printre care erau și câțiva Bulgari și la lumina unui foc făcut din vreascuri le cetia tare dintr'o carte. Interesându-se s'a spus: «citim cărți din biblioteca noastră școlară».

Se adună seara unii la alții, și citesc. Mi-e mai mare dragul când întâlnesc fetele pe stradă, cu lucrul și cârticica în mână, ducându-se la o vecină să lucreze și să mai citească puțin. Drept să vă spun, mi se umple sufletul de bucurie la toate aceste manifestări și veșnic cu gândul la D-voastră, vă trimit mereu mulțumirile mele..»

Am dori să avem astfel de știri dela toate căminele culturale, — și adevărate atestate că trăesc. Ar fi mângâierea strădanilor noastre și un indemn mai mult să le sprijinim cu toate puterile.

Notițe.

■ In Balcic se deschid în Iulie cursurile universității libere «Coasta de argint». Vor lua parte toți conferențiarii Fundației.

■ Fundația dă concursul său societății «gospodăriile rurale» care înțelege să lucreze activ la țară, nu la orașe la alte instituții create cu gând pentru sate.

■ Vara nu poate fi timp de pauză pentru «Cămine». Vin studenții acasă. Se pot organiza serbări, se poate face propagandă pentru carte, se poate pregăti după o serioasă anchetă monografia comunei, se pot face regulat, Duminica, după ieșirea de la slujbă, comunicări de mult folos sufletesc oamenilor.

■ Muzeul etnografic din Cluj cugetă în vara aceasta la realizarea unui chervan cu cărți pentru popor cari să se vândă prin satele pe unde chervanul muzeului poposește pentru cercetări și colecții etnografice, pentru fotografiere și pentru filmarea vechilor obiceiuri cari se duc.

■ D. Emanoil Bucuța care-a fost la Praga, în Leipzig, la Bruxelles și la Paris s'a întors cu bogate însemnări privitoare la carte și la cultura mulțimii. Însemnările sale vor fi publicate în «Universul», în revistele Fundației, în acest Buletin al căminelor.

■ În toamnă vor apare primele cărți din noua colecție pentru popor a Fundației: «Cartea Vieții».

De la Cămine.

Căminul cultural „Unirea” din Parcani (Soroaca) a făcut în cursul trimestrului Aprilie, două excursii. În cea de a doua, la Soroaca, s'a vizitat, sub conducerea D-lui Gh. Găscă, membrul Ateneului popular: Liceul de fete, Biblioteca Județului, Câmpul sportiv, Prefectura, Muzeul, Spitalul, Cetatea, fabrica de bere și ciematograful.

Cu ocazia sfințirii pietrii fundamentale a școlii s'a dat o serbare culturală, la care a luat parte și muzica liceului «Xenopol».

Membrii Căminului au adunat piatră pentru construcția școlii.

Căminul cultural „Doina Străinului” din com. Streiu Plopi jud. Hunedoara a început strângerea obiectelor pentru muzeu și folklor; a ținut foarte multe șezători cu cetiri, declamațiuni etc. și conferințe. S'au ținut și teatru cu diletanți, jucându-se piesele: Ruga dela Chiseteu, Ion Sgărcitu și Maistorul Căproiu.

Căminul cultural „G. Lazăr” din com. Greci-Vâlcea a ținut până în prezent 14 șezători în cari au avut loc 15 conferințe și 9 piese de teatru, coruri, recitări, jocuri naționale, convorbiri, povestiri, lecturi, glume și ghicitori. Femeile și fetele au lucrat, la șezători, diferite cusături și croșetări, sub conducerea P-nei Greceanu, din indemnul căreia s'a cumpărat și o mașină de tors.

Cităm pe harnicii lucrători ai căminului; Carp Greceanu Pr. I. Dumitrescu, Mihail Rosianu, Constanța Lungănoiu, N. Negrea, N. Lungănoiu, Anania Tomescu, Alex. Tomescu și Victor Caragel.

Căminul cultural „Bogdan P. Hajdeu” din orașul Băilești-Dolj și-a început activitatea la 19 sept. 1926.

În ziua inaugurării—24 Oct. 1926—s'a dat o frumoasă festivitate. A vorbit Pr. Radu Grămescu, protoereu, și D-l G. Tomescu, președinte, care arată cine a fost «Bogdan P. Hajdeu.

A doua șezătoare — 26 Dec. 1926, — s'a dat cu concursul Corului cântăreților bisericești din Craiova, de sub conducerea D-lui Iancu Florescu. Atunci au vorbit D-nii Ion Florescu, profesor și Cuv. S. Pr. Radu Grămescu. Căminul a ținut și șezători la școlile primare și la casele gospodarilor.

Cu ocazia venirii Teatrului Național din Craiova — 3 Dec. 1926 — Căminul cultural, prin d-l profesor Mișu Gheneșcu a adus mulțumiri Directorului și artiștilor.

În ajunul Crăciunului, la serbare, s' u împărțit daruri. *Căminul cultural „Ungureni” com. Ungureni jud. Drohoiu a început reprezentațiile cu cinematograful. La 21 și 22 Maiu au dat două frumoase reprezentații și matineuri cu preț redus, filmând 9 acte interesante. Venitul net a fost de 1005 lei.*

Căminul cultural „Sf. Împărați” din Jorești Covurlui a încasat în 1925 lei 8072 și a plătit 8072, Biblioteca numără peste 1050 volume. Are și farmacie. În 1926 a avut lei 6414 la încasări și 4831 la plăți, deci un sold de 983 lei.

CUMPARATI

PENTRU A SPRIJINI O MARE INSTITUȚIE DE CULTURĂ
UN BILET DE LOTERIE

LA

LOTERIA

FUNDAȚIEI CULTURALE PRINCIPELE CAROL

Autorizată de Onor. Minister de Interne cu No. 8614 A din 13 aprilie 1927
și organizată pentru o bibliotecă publică, galerie de artă, sală de conferințe.

61 PREMII IN VALOARE DE 3.350.000

1	premiu de	1.000.000	Lei	1.000.000
2	" de câte	500.000	"	1.000.000
5	" " "	100.000	"	500.000
8	" " "	50.000	"	400.000
10	" " "	20.000	"	200.000
15	" " "	10.000	"	150.000
20	" " "	5.000	"	100.000

61 premii în valoare de Lei 3.350.000

TRAGEREA LA 13 OCTOMBRIE 1927

PREȚUL UNEI SĂRII DE BILETE de 2 LEI : **0 SUTĂ LEI**

LABOREMUS

SCRISORI CĂTRE INVĂȚĂTORI
DE GH. D. MUGUR

Prețul 20 lei
Se comandă la Fundația Principele Carol

Indemnați pe toți să-și cumpere și să citească :

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Biblioteca scoasă sub îngrijirea
D-lui I. SIMIONESCU prof. universitar
O broșură costă 5 lei. Comandați prin Fundație.

A APĂRUT

GÂNDURI

DE A. VLAHUȚA

SUNT MĂRGĂRITARELE SUFLETULUI SĂU
UN EXEMPLAR 20 LEI
SE COMANDĂ LA FUNDAȚIA PRINCIPELE CAROL

CĂMINUL CULTURAL

De GH. D. MUGUR cu colaborarea D-lor
NICHIFOR CRAINIC și Dr. V. VOICULESCU
E o carte de nevoie pentru cei ce conduc organizațiile
de cultură pentru popor, mai ales pentru preoți și
invățători. 15 lei volumul

FUNDAȚIA CULTURALĂ
PRINCIPELE CAROL

STR. LATINA, 10, BUCUREȘTI

SCUTITĂ DE TIMBRU

prin legea publicată în „Monitorul Oficial”
No. 89/927

Căminului Cultural

comuna _____

judetul _____

No. 4933